

ни. Православнитѣ българи отъ селата около Чипровци измолили турското правителство да ги премѣсти другаде. Турцитѣ ги изпратили въ Еленско и Котленско, гдето се заселили, като занесли и своето наречие (кякането): конекя, човѣцкия, скяната, оцекя, косакя и т. н.¹⁾

Въ документъ № 78, стр. 35, има заповѣдь отъ турското правителство да се събератъ оржията отъ привилегированитѣ раи, тъй като султанътъ ще води война съ Русия презъ 1711 год. Въ документъ № 85, стр. 40, се заповѣдва на чиновника: „Да съберешъ пушкитѣ и сабитѣ, намиращи се въ ржцетѣ на земедѣлци, овчари и други хора отъ раята. Да припомнишъ на всички, че отъ сега нататѣкъ е забранено на раята да се разхожда въоръжена“ (1730 г.).

Така раята се размърдала и турцитѣ посегнали на нейнитѣ права и привилегии. Такова размирие сигурно е имало и въ нашата котловина. Това ще изложимъ по-нататѣкъ.

Връзка и родство между Търново и котловината.

Населението въ котловината е било винаги тѣсно свързано съ живота и културата на Търново. Наистина, Търново по история, творчество и културно-политическо значение при надлежи на цѣлия български народъ, ала тоя славенъ градъ е ималъ винаги нужда отъ близка ржка, отъ вѣрни войни, трудолюбиви работници, изкусни техничари, дърводѣлци, домостроители, мостари, даровити писатели и художници. Такива дейци и сътрудници старата столица безспорно е намирала въ всички народни срѣди по всички краища, ала все пакъ близкитѣ му източници били най-първо и най-често въ котловината.

Търновската предбалканска котловина е имала условия и възможности да запазва своитѣ поселници презъ вѣковетѣ, да отхранва издѣнки, които по закона на размножението излизали отъ горскитѣ тѣснини и се прѣскали въ полетата за по-широко землище. Тамъ тѣ отнасяли своята опитностъ и сръчностъ, добита въ планината при чакръци, тепавици, воденици и всѣкакви стругове, ползвайки се отъ водната сила. А всички тѣзи придобивки, както и грамотността, сж намирали приложение въ Търново — ключътъ на Дунавската равнина за Балкана.

За да дойде врагъ отъ полето въ котловината, трѣбвало да мине презъ непроходими бърда и хълмове, защото тогава проходи имало само четири: до Балванъ махале, въ Търново, Церова Кория и Кжпиново. Завардятъ ли се тѣзи пжтища, както и балканскитѣ проходи отъкъмъ Тракия, котловината се превръща въ широко скривалище, чиито жители се

¹⁾ Вжѣ Йорданъ Захариевъ — „Чипровци“, изд. Хр. Г. Дановъ 1938 г.